Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
HE 115/2024 vp
Liisa Toopakka

Asia: HE 115/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua metsätalouden tukijärjestelmästä.

Nyt esitetyt leikkaukset vievät tukijärjestelmää oikeaan suuntaan

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan metkan suurimmat ongelmat liittyvät yhä luonnonhoitotoimen ja metsätaloustoimenpiteiden tukimäärien epäsuhtaan, jaksollisen metsätalouden suosimiseen sekä ilmastolle ja luonnolle haitallisiin tukiin. Edellä mainitut huomioiden nyt toteutetut leikkaukset vievät tukijärjestelmää oikeaan suuntaan. Luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä sekä hallituksen päätöstä suunnata leikkauksia ainoastaan momentille 30.40.44 (tukeen puuntuotannon kestävyyden turvaamisesta) että esitystä kohdentaa leikkauksia ja muutoksia metsäteiden sekä taimikon ja nuoren metsän hoidon tukiin.

Luonnonsuojeluliitto pitää erittäin järkevänä ajatusta korjata tukijärjestelmää siten, että se edistäisi maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamista. Ilmasto- ja metsäpolitiikan tavoitteiden saavuttamisen lisäksi tukijärjestelmää tarkasteltaessa tulee kiinnittää huomiota myös monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseen.

Valtiontalouden tarkastusvirasto löytää puuntuotannon tukemisesta epäkohtia

Myös valtiontalouden tutkimusvirasto kyseenalaistaa puuntuotannon tuet ja niiden vaikuttavuuden tarkastuskertomuksessa yksityismetsätalouden tuista ja korvauksista. Tutkimusviraston mukaan iso osa kemera-tuista (tukijärjestelmä ennen metkaa) on kohdistunut markkinaehtoisesti kannattavaan toimintaan, ja puuntuotannon tukemisen kannustusvaikutuksista tarvittaisiin parempaa näyttöä.

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki suosii jaksollisen kasvatuksen menetelmää

Ongelmana on ollut ison osan tuista suuntaaminen jaksollisen kasvatuksen metsiin, mikä vääristää eri metsänkäsittelytapojen kustannus- ja tulovaikutuksia. Kun jaksollisen kasvatuksen kustannuksia pienennetään keinotekoisesti, vaikuttaa tämä jatkuvan kasvatuksen kannattavuuteen valtiontukien kautta. Myös valtiontalouden tarkastusviraston mukaan taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tukeminen edistää ensisijaisesti jaksollista metsänkasvatusta, joka saattaa johtaa siihen että maanomistajat keskittyvät tuettuihin työlajeihin ei-tuettujen töiden kustannuksella. Tämä saattaa estää jatkuvan kasvatuksen lisääntymistä metsänkäyttömuotona. Esimerkiksi metsälain ilmastovaikutusten arvioinnin mukaan "Metsien hakkuutapojen monipuolistaminen on käynnistynyt hitaasti – jatkuvapeitteisen kasvatuksen hakkuita on viime vuosina ollut noin kolme prosenttia kaikista metsänkäyttöilmoituksista." Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki on myös Luonnonvarakeskuksen maa- ja metsätalouden tukien ilmastovaikutuksia tarkastelevan politiikkasuosituksen mukaan erityisesti jaksollisen menetelmän tukemista, joten siitä leikkaaminen on perusteltua.

Tuen rajaaminen puuston pituutta pienentämällä saattaa johtaa siihen, että taimikon ja nuoren metsän hoitotyöt tehdään hieman aikaisemmassa vaiheessa. Ratkaisu on kuitenkin kannatettava, jos sen avulla pystytään edesauttamaan taimikon ja nuoren metsän hoidon osalta metsänhoitotoimien oikea-aikaisuutta sekä suitsimaan liian voimakkaita harvennuksia. Metsälain ilmastoarvioinnin mukaan "--voimakkaiden harvennusten välttäminen lisäisi merkittävästi talousmetsien puuston hiilensidontaa ja ainespuun tuotosta heikentämättä metsänkasvatuksen kannattavuutta yksittäisen metsänomistajan näkökulmasta käytettäessä maltillisia korkokantoja."

Vaihtoehtojen esittelyn yhteydessä hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, ettei nyt esitetyille metkan leikkausvaihtoehdoille ole käytännössä muita toteuttamisvaihtoehtoja, koska hallitusohjelmassa korostetaan hiilinieluja sekä metsänhoitotöiden oikea-aikaista toteuttamista. Metsänhoitomenetelmien tasa-arvoisemman tukikohtelun edistämiseksi maksettavan tuen hehtaarikohtaisen tason leikkaaminen olisi voinut myös olla hyvä toteuttamistapa pituuden pienentämisen lisäksi. Hiilinielujen säilymisen ja kasvattamisen kannalta avohakkuuta seuraavan taimikonhoitovaiheen tukeminen ei ole kokonaisuuden kannalta perusteltua, sillä tutkimusten mukaan hiilensidonnan osalta jatkuvapeitteinen kasvatus on parempi vaihtoehto kuin tasaikäinen

kasvatus. Jaksollisen menetelmän toimenpiteiden tukitason säilyttäminen ei ole yksiselitteisesti hiilinielujen kasvattamisen kannalta perusteltua.

Jo METKA-työryhmä esitti pienpuun keruutuen poistoa, on hyvä että tukea edes vähennetään nyt

METKA -työryhmä arvioi raportissaan pienpuun keruutuen tarpeettomaksi energiantuottajien puustamaksukyvyn parantumisen vuoksi (s. 40-41). Viimeisimpien tietojen mukaan puun hintataso on kohonnut ja kysynnän painopiste painottuu harvennuksiin. Kyseessä oleva tuki on ristiriidassa Suomen ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen ja EU:n nieluasetuksen (LULUCF) velvoitteiden kanssa, erityisesti nyt kun maankäyttösektori on ollut useina vuosina hiilinielun sijaan päästölähde. Ilmastokriisin kannalta on välttämätöntä vähentää nopeasti polttamista ja korvata sitä polttoon perustumattomilla kestävillä uusiutuvilla energiamuodoilla. Polttoon perustuvien energiamuotojen rahallinen tuki saattaa hidastaa tätä siirtymää lisäämällä puun polton kannattavuutta.

Luonnonsuojeluliitto kiittää uusien metsäautoteiden tuen poistamisesta

Luonnonsuojeluliitto on jo aiemmissa lausunnoissaan esittänyt, että uusien metsäteiden tuesta tulee luopua. Huomattakoon, että niiden rakentamisen tavoite 15 m/ha on todettu ylimitoitetuksi, ja rakentamisen tarvetta ja kannattavuutta on tutkimustulosten perusteella kyseenalaistettu jo 1990-luvulla.

Yhteenvetona

Nyt esitetyt muutokset ovat askeleita oikeaan suuntaan, mutta tukijärjestelmään jää vielä parannettavaa, jotta se olisi yhdenmukainen ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa. Koko puuntuotannon tukijärjestelmän tarpeellisuutta tulee tarkastella kriittisesti erityisesti nyt, kun rahasta on pulaa.

Lisätietoja

Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, 0405042989